

кий вплив на діяльність підрозділів, при відносній фінансовій незалежності підрозділів ці ризики диверсифікуються. По-четверте, володіє виключною стратегічною оперативністю, швидкістю реакції. Підрозділи здатні точно визначати зміни в середовищі і швидко до них адаптуватися, коригувати стратегічні пріоритети власного розвитку.

Висновки

Вертикальна інтеграція має ряд переваг, пов'язаних зі зменшенням виробничо-збутових витрат, підвищенням надійності каналів поставок і збуту, які досягаються за рахунок технічної, управлінської та фінансової економії.

У той же час можливий і негативний вплив на конкурентні позиції, який виявляється у зниженні ефективності розміщення ресурсів; іммобілізації значних коштів у проектах з тривалим терміном окупності; високих постійних витратах, що збільшують рівень операційного важеля, тобто підприємницький ризик; нерівномірності технічного прогресу в різних ланках виробничого процесу.

У даний час ефект першої хвилі інновацій практично вичерпаний.

З урахуванням зарубіжного досвіду запропоновано напрямки зміни організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційного розвитку галузі, заснована на переході від опори на жорстку вертикальну інтеграцію до дивізійної структури, яка передбачає децентралізацію управління, надання структурним одиницям оперативної-виробничої та фінансової самостійності.

Список використаних джерел

1. Аверина И.С. Основные направления развития инноваций на предприятиях нефтяной отрасли / И.С. Аверина // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 10: Инновационная деятельность, №3 / 2008. – С. 4–6.
2. Азарова А.И. Инновационные технологии в нефтедобыче и их отражение в системе управления вертикально интегрированных нефтяных компаний / А.И. Азарова // Проблемы учета и финансов. №4 (8) / 2012.
3. Бажанов П.Р. Создание вертикально-интегрированных компаний в нефтяной промышленности как фактор обеспечения их конкурентоспособности / П.Р. Бажанов // Российское предпринимательство. – 2008. – №4, Вып. 2 (109). – С. 52–56. – [Электрон. ресурс]. Режим доступа <http://www.creativeconomy.ru/articles/13277/>
4. Armour H.O., Teece D.J. Organizational Structure and Economic Performance: A Test of the Multidivisional Hypothesis. The Bell Journal of Economics, Vol. 9, No. 1 (Spring, 1978), pp. 106–122
5. Heshelov K. Investing in Oil and Gas: the ABC's of DPPs (Direct Participation Program): The state of Oil & Gas, and why you need to learn about this now. – Universe. 2008. – 148 p.
6. Inkpen A., Moffet M.H. The Global Oil & Gas Industry: Management, Strategy and Finance. – Penn Well Corporation. 2011. – 584 p.
7. Первухин В.В. К истории создания вертикально интегрированных нефтяных компаний в России / В.В. Первухин // [Электрон. ресурс]. Режим доступа: http://www.energystrategy.ru/ab_ins/source/Pervuhin_IMEMO
8. Сапун А. Прощай вертикальная интеграция? / А. Сапун // [Электрон. ресурс]. Режим доступа <http://neft.tatcenter.ru/analytics/27421>
9. Минцберг Г. Структура в кулаке / Г. Минцберг; пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2004. – 512 с.

УДК 330.332.05

О.П. КВАСОВА,

к.е.н., доцент, Київський національний університет технологій та дизайну

Системний підхід до державного регулювання інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку

У статті розглянуто питання системного підходу до державного регулювання інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку. Виокремлено необхідність врахування тенденцій розвитку фондового ринку, дотримання принципів системного підходу, посилення саморегулювання та врахування громадського впливу. Методологічною базою реалізації системного підходу слугують інституціонально-регуляторні і економічні методи.

Ключові слова: системний підхід, державне регулювання, інвестиційна діяльність, принципи системного підходу, інституціонально-регуляторні методи, економічні методи.

О.П. КВАСОВА,

к.э.н., доцент, Киевский национальный университет технологий и дизайна

Системный подход к государственному регулированию инвестиционной деятельности банков на фондовом рынке

В статье рассмотрен вопрос системного подхода к государственному регулированию инвестиционной деятельности банков на фондовом рынке. Выделена необходимость учета тенденций развития фондового рынка, соблюдения принципов системного подхода, усиления саморегулирования и учета общественного влияния. Методологической базой реализации системного подхода служат институционально-регуляторные и экономические методы.

Ключевые слова: системный подход, государственное регулирование, инвестиционная деятельность, принципы системного подхода, институционально-регуляторные методы, экономические методы.

O. KVASOVA,

Ph.D. economic sciences, assistant professor, KNUTD

Systematic approach to government regulation of investment activities of banks on the stock market

The article reviews a systematic approach to government regulation of investment banks on the stock market. It is distinguished the necessity to consider the trends of the stock market, compliance with the principles of the system approach,

holding self-regulation and accounting social influence. Methodological basis of the implementation of a systematic approach inure institutional and regulatory and economic methods.

Keywords: systemic approach, government regulation, investment activities, the principles of a systematic approach, institutional and regulatory methods, economic methods.

Постановка проблеми. Характерним завданням сучасного етапу розвитку економіки України є пошук джерел і форм інвестування, які мають здійснюватись з незначними витратами. Реалізація цієї задачі потребує поліпшення діяльності фінансових посередників, де особливе місце займають банки. Не викликає сумніву в необхідності посилення державного регулювання, що дасть можливість перейти до економічного зростання економіки України, повної зайнятості населення, стабільного рівня обґрунтованих цін. Питання державного регулювання економікою загалом, і інвестиційною діяльністю банків на фондовому ринку зокрема, сьогодні є одним із найбільш актуальних. Удосконалення такого регулювання повинно проходити перманентно і передбачати ймовірності настання фінансових криз та інших катаклізмів, тобто необхідно впроваджувати в діяльність банків систему антикризового управління, що вимагає системного підходу. Такий підхід має передбачати врахування дії факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, взаємовідносин різних суб'єктів управління, визначення принципів і засад, дотримання яких приведе до поліпшення діяльності банків на ринку цінних паперів, що дасть можливість здійснити перехід «від спекулятивної моделі фінансового ринку до інвестиційної» [1, с. 101].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблема інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання на фондовому ринку, а також використання цінних паперів як інструмента такої діяльності перманентно досліджується як вітчизняними так, і зарубіжними вченими. Вагомий внесок у вирішення цієї проблеми зробили В.Д. Базилович, М.Д. Білик, С.С. Гасанов, А.П. Гречан, М.П. Денисенко, Т.І. Єфименко, О.М. Іваницька, В.В. Корнєєв, І.О. Лютій, О.В. Мертенс, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, В.М. Опарін, Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Т.Г. Затонацька, К.І. Старовойт-Білович, Г.М. Терещенко. Однак питання системного підходу до державного регулювання діяльності банків на інвестиційному ринку потребує по-

стійної уваги з боку науковців щодо його подальшого вивчення і надання пропозицій щодо удосконалення.

Виходячи з цього визначено **мету статті**, яка полягає у виявленні джерел тенденцій розвитку інвестиційної діяльності банків в Україні та наданні пропозицій щодо поліпшення державного регулювання такої діяльності на основі системного підходу.

Виклад основного матеріалу. У банківській системі України починаючи з 2010 року спостерігається тенденція збільшення вкладень в цінні папери, тобто посилення інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку. Однак темпи їх зростання коливалися в широкому діапазоні. В 2009 році було зменшення таких вкладень, що становило 96,8% до попереднього року. Станом на 01.01.2010 ці вкладення становили 39,3 млрд. грн. Однак у 2010 році вкладення банків у цінні папери зросли на 212,7%, і надалі спостерігається тенденція такого зростання до 104,9% у 2011 році, на 110,3% – у 2012 році, на 143,6% – у 2013 році і на 122,1% – у 2014 році. Крім цього, частка вкладень у цінні папери, які здійснюються банками у загальних активах балансу банку, коливається в широкому діапазоні і лежить у межах 3,9% станом на 01.01.2010 та 11,1% – на 01.01.2015. Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів банків залишається доволі високою, і станом на 01.01.2015 становила 13,5%, що майже в шість разів перевищила такий рівень станом на 01.01.2009 (табл. 1). Це свідчить про недостатню ефективність заходів, які застосовуються в банківській діяльності, що потребує посилення державного регулювання і застосування системного підходу.

Проведені дослідження дозволили виявити інші тенденції розвитку фондового ринку та діяльності банків на ньому, які полягають у посиленні державного регулювання, в тому числі антикризового; впровадженні корпоративних засад в діяльність банків; впровадженні контролінгу в діяльність банків; зростанні ролі інституційних інвесторів [3]. При

Таблиця 1. Показники діяльності банків України

№ п/п	Показник	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
1	Кількість банків, які мають банківську ліцензію	184	182	176	176	176	180	163
2	У % до попереднього року	–	98,9	96,7	100,0	100,0	102,3	90,6
3	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями, млрд. грн)	973,3	1001,6	1090,2	1211,50	1267,9	1408,7	1520,8
4	Вкладення в цінні папери, млрд. грн.	40,6	39,3	83,6	87,7	96,3	138,3	168,9
5	У % до попереднього року	–	96,8	212,7	104,9	110,3	143,6	122,1
6	Частка вкладень у цінні папери у загальних активах, %	4,2	3,9	7,7	7,2	7,6	9,8	11,1
7	Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, %	2,3	9,4	11,2	9,6	8,9	7,7	13,5

Джерело: складено автором за даними Національного банку України [2].

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

застосуванні системного підходу до державного регулювання діяльності банків на фондовому ринку доцільно врахувати джерела зазначених тенденцій, які поділяються на зовнішні та внутрішні, що виокремлено в дослідженні І.О. Лютого, Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, К.І. Старовойт-Білович. До зовнішніх належать: тенденції на ринку капіталів, тенденції в державній політиці, тенденції в промисловому секторі, тенденції змін доходності учасників ринку, тенденції до універсалізації (спеціалізації) банківської діяльності. До внутрішніх належать: тенденції зміни обсягів інвестування, тенденції до якісних змін у структурі банківських активів, тенденції зміни вимог щодо вимог банківської стійкості, тенденції структурних змін у зобов'язаннях банків [4, с. 97].

Слід врахувати, що застосування системного підходу повинно передбачати проведення державного регулювання в динамічному режимі, а не в статичному, тому, що сама банківська система знаходиться в перманентному розвитку, про що свідчать напрацювання вчених. Зокрема, досліджуючи системний підхід до управління проблемними кредитами в банківській сфері, Н.В. Стукало та О.С. Білай зазначають, що така система «не є статичним утворенням, а постійно перебуває в процесі розвитку». Далі автори зауважують, що «необхідно брати до уваги конкретні економічні умови, в яких функціонує

банк, і відповідно до змін в економічному середовищі вносити корективи до складу та функцій системи управління проблемними кредитами, здійснювати адаптаційні заходи [5, с. 56].

При обігу цінний папір проходить декілька стадій, на яких здійснюється емісія (випуск) цінних паперів, потім їх обіг і анулювання. Ми пропонуємо розглянути цикл обігу цінних паперів, що має п'ять стадій [6], які характеризують його здатність генерувати дохід; а саме емісію, зростання доходності цінного паперу, стабілізація співвідношення ціна/дохід, зменшення вартості, анулювання (рис. 1). Банкам при здійсненні інвестицій в цінні папери слід враховувати циклічність їхнього обігу і працювати на етапах їх емісії, зростання і стабілізації.

Зазначимо, що крім загальних інвестиційних цілей, що притаманно всім суб'єктам господарювання, банки мають конкретні цілі в залежності від напряму вкладення коштів, що подано на рис. 2. Слід зважити на те, що при зміні мети інвестування необхідно вносити корективи в систему управління інвестиційною діяльністю банків.

Застосування системного підходу передбачає врахування таких принципів:

1. Цілі підсистем не вступають у конфлікт з основною ціллю системи, а є її продовженням та підсиленням.
2. Рух здійснюється від абстрактного до конкретного.

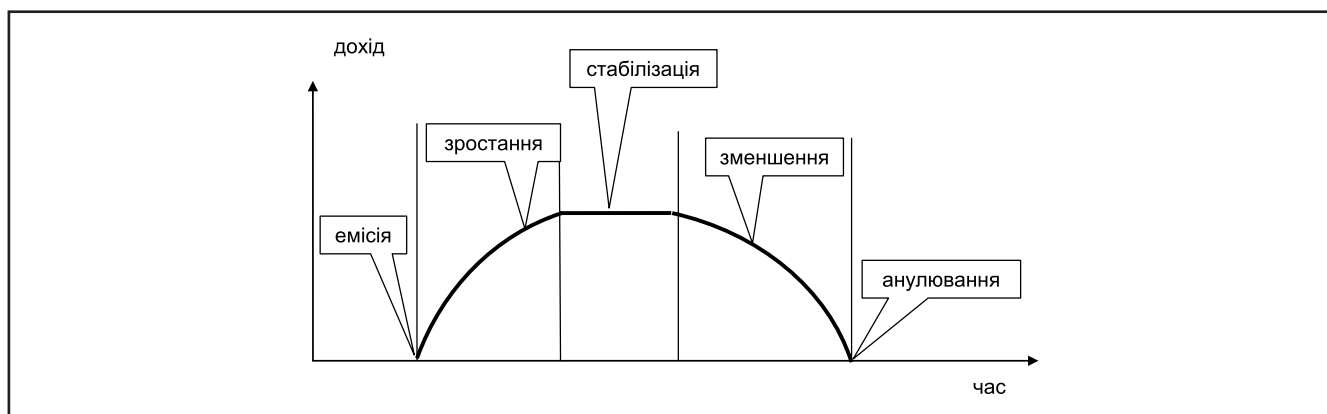

Рисунок 1. Цикл обігу цінних паперів

Джерело: розроблено автором.

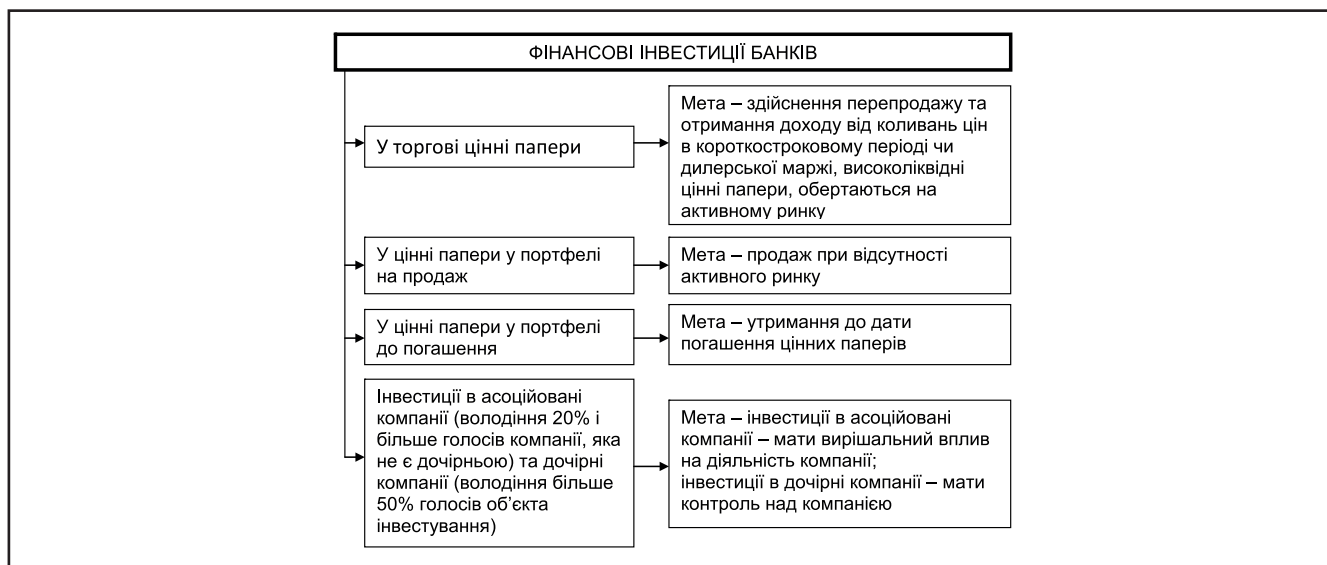

Рисунок 2. Класифікація фінансових інвестицій банків

Джерело: складено автором при використанні [7].

3. Забезпечується єдність аналізу і синтезу, логічного та історичного.

4. Виявляються всі зв'язки між елементами системи.

Водночас стосовно діяльності банків на ринку цінних паперів при застосуванні системного підходу особлива увага має бути приділена реалізації 1 та 4-го принципів. Перший принцип в аспекті діяльності банків на фондовому ринку означає, що мета їх роботи має бути узгоджена з перспективним напрямом розвитку фондового ринку, який окреслено у програмних документах уряду країни і який відповідає сучасним тенденціям реформування фінансового ринку в світовому та національному вимірюваннях. Четвертий принцип передбачає виявлення найбільш суттєвих відносин між елементами фондового ринку, зокрема взаємоузгоджений розвиток структури фондового ринку та банківського посередництва на ньому. Серед факторів впливу держави виділено саморегулювання та інституції громадянського суспільства. Саморегулювання має враховувати положення державного регулювання інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та бути його продовженням. Методологічною базою реалізації системного підходу слугують інституціонально-регуляторні і економічні методи в їх різноманітності, взаємозв'язку та комбінації. Виходячи з цього при формуванні положень системного підходу до діяльності банків на фондовому ринку пропонується структурно-логічна схема, що подана на рис. 3.

Розглянемо ключові положення запропонованої структурно-логічної схеми. Основною метою системного підходу до регулювання інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку є упорядкування проведення операцій між учасниками такого ринку з боку органів, уповноважених суспільством на ці дії. Такими органами є держава та саморегулювні організа-

ції. Крім цього, важливого значення в системі регулювання фондового ринку та діяльності банків на ньому набуває громадський вплив. Регулювання діяльності банків на фондовому ринку повинно охоплювати всі види діяльності і всі операції, які вони здійснюють. Регулювання фондового ринку та інвестиційної діяльності банків на ньому доцільно поділяти на внутрішнє та зовнішнє.

При розробці питань внутрішнього регулювання передбачається узгодженість прийнятих установчих, статутних та інших нормативних документів та поведінки конкретних банків із загальноприйнятими програмними документами. Зовнішнє завбачає підпорядкованість фондового ринку та інвестиційної діяльності банків законодавчим та нормативним актам держави, інших організацій, міжнародним угодам тощо. Вважаємо, що сучасна практика регулювання потребує корекції основних засад впровадження корпоративних принципів в діяльність банків, які повинні враховувати вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, регуляторних дій, що коригують діяльність на фондовому ринку, а також організації зворотного зв'язку.

Кризові явища посилюють вимоги до державного регулювання фондового ринку, на що вказують дослідження вчених. Зокрема, І.В. Дорошенко досліджуючи питання кризи на фінансових ринках зазначає, що «теорії, які з'являються під час світової фінансової кризи, мають спільну рису – всі вони передбачають відмову країн від ліберального курсу та посилення державного регулювання як на місцевому, так і на світовому рівні» [8, с. 89]. Можливі наступні основні два варіанти регулювання. Перший передбачає проведення кардинальних змін у механізмах державного регулювання предметної області. Другий означає здійснення деяких удосконалень існуючих механізмів. Основні відмінності між ними лежать у площині методів, що застосовуються, та отри-

Рисунок 3. Структурно-логічна схема системного регулювання інвестиційної діяльності банків ринку цінних паперів
Джерело: розроблено автором.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

маних результатів, які полягають в можливості реорганізації існуючої фінансової системи. Наша позиція полягає у посиленні використання економічних та інституціонально-регуляторних методів, що показано на рис. 1. Важливо також удосконалити роботу органів, що здійснюють регулювання. На нашу думку, в Україні ще недостатньо використані можливості існуючого регулювання діяльності банків на фондовому ринку. Зокрема, йдеться про розширення кола методів, які мають бути застосовані при регулюванні, а також удосконалення наявних механізмів, що наслідком має бути підвищення ефективності роботи фондового ринку на сучасному етапі розвитку економіки України. Зокрема, ефективним може бути застосування податкових пільг при кредитуванні ключових об'єктів економіки України та здійснення венчурного інвестування, а також такого інструменту грошово-кредитної політики, як цільові кредити. Крім цього, доцільно здійснювати постійний фінансовий контроль і відповідне регулювання всієї фінансової системи відповідно до поточного її стану. Виходячи з цього удосконалення існуючої фінансово-організаційної моделі діяльності банків на фондовому ринку доцільно проводити шляхом розширення методів і механізмів державного регулювання фондового ринку, які варто адаптувати до діяльності банків на такому ринку.

Вважаємо, що доцільно акцентувати особливу увагу на деякі інституціонально-регуляторні та економічні методи регулювання із врахуванням динаміки змін внутрішнього і зовнішнього середовища.

Зокрема, серед інституціонально-регуляторних методів регулювання, які досліджуються вченими і є актуальними в сучасних умовах розвитку економічних відносин в Україні, можна виділити такі:

1) встановлення нормативних вимог до груп фінансових посередників, у тому числі банків, та здійснення контролю за їх виконанням. Це вимагає всебічної підтримки правопорядку на ринку. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку пропонує вирішення цього питання здійснювати шляхом поступового введення механізмів пруденційного нагляду в діяльності професійних учасників ринку цінних паперів. Такий нагляд повинен базуватися на оцінці ризиків, їх вимірюванні та управлінні ризиками професійними учасниками фондового ринку;

2) державна реєстрація професійних учасників фондового ринку, а також цінних паперів, емісію яких вони здійснюють;

3) забезпечення прозорості діяльності всіх учасників ринку, що вимагає гласності і рівної їх інформованості. Така вимога може бути реалізована впровадженням саморегулювання, корпоративних принципів діяльності на фондовому ринку, а також управлінського обліку. Крім цього особливо актуальним є впровадження контролінгу, до завдань якого відносяться «постановка цілей підприємства, збір і обробка інформації для прийняття управлінських рішень, здійснення контрольно-аналітичних процедур, а також, насамперед, реалізація переліченого сприяє виробленню рекомендацій для прийняття управлінських рішень» [9];

4) ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів відповідно до Законів України «Про цінні папери і фондовий ринок» [10] та «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [11]. В Україні чітко визначено види

діяльності, які підлягають ліцензуванню, а також види діяльності, які можуть здійснюватись без участі торговця цінними паперами, чи не є професійними [10, 11].

Існуючі методи і механізми регулювання діяльності фінансових посередників на ринку цінних паперів України варто доповнити такими:

1) розширення сфер впровадження принципів корпоративного управління. Зазначимо, що вирішенню основних питань поліпшення діяльності банків на фондовому ринку сприятиме виконання положень корпоративного управління щодо регулювання відносин з міноритарними акціонерами; посилення контролю за відкриттям інформації та відповідальності щодо розголошення інсайдерських даних. Заслужують на увагу принципи корпоративного управління Європейського Банку реконструкції та розвитку, метою яких є сприяння встановленню взаєморозуміння між корпораціями, кредиторами і інвесторами при прийнятті рішень про надання кредитів або вкладенні капіталу;

2) здійснення антикризових регуляторних заходів, які мають передбачати оцінку, моніторинг та прогнозування ризиків і звітність за певними формами державним органам щодо стану управління ризиками. Слід прийняти до уваги розробки О.М. Іваницької, яка, досліджуючи питання державного регулювання фінансових ринків в Україні у посткризовий період, зробила висновок, що «для розвитку фінансових ринків і системи державного регулювання фінансової сфери важливо визначити причини кризи, основні напрями і тенденції у процесах її подолання та внести пропозиції щодо можливих змін у державному регулюванні фінансових ринків» [12, с. 42]. Крім цього, необхідно розробити та запровадити безперервно діючу систему моніторингу стабільності системи в цілому та її елементів. Таку систему моніторингу слід розробити для інших груп фінансових посередників, які здійснюють свою діяльність на фондовому ринку. Доцільно також визначити інституційну ефективність ринку цінних паперів. Після цього необхідно розробити організаційно-економічний механізм антикризового управління, де передбачити питання стабілізації фінансової системи, в якій значну роль відіграють центральні банки.

Важливим джерелом інвестицій виступає залучення банками коштів населення. Водночас на ринку цінних паперів України спостерігається вкрай низька активність фізичних осіб. Ми розділяємо позицію О.М. Іваницької щодо трьох таких основних причин ігнорування громадянами України можливостей фондового ринку: «по-перше, вкрай низька інвестиційна культура населення та його необізнаність щодо операцій на фондовому ринку; по-друге, відсутність гарантування прав інвесторів відповідного гарантійного фонду; по-третє, розпороченість пакетів цінних паперів і відсутність фінансових інструментів, інвестиційно привабливих для роздрібного сектору» [13, с. 47–48]. Отже, в системному підході щодо регулювання діяльності фінансових посередників має бути акцентована увага на виявленні всіх можливих джерел інвестицій та їх спрямування на розвиток реального сектора.

Зазначимо, що фінансове регулювання має здійснюватися на принципах єдності, взаємозв'язку основних економічних методів, інструментів, важелів і стимулів. Зокрема, мають бути тісно взаємопов'язані податкові та грошово-

Таблиця 2. Динаміка та співвідношення капіталу банків і пасивів

№ п/п	Показник	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
1	Пасиви, всього, млрд. грн.	599,4	926,1	880,3	942,1	1054,3	1127,2	1278,1	1316,9
2	У % до попереднього року	–	154,5	95,1	107,0	111,9	106,9	113,4	103,0
3	Капітал, млрд. грн.	69,6	119,3	115,2	137,7	155,5	169,3	192,3	148,0
4	У % до попереднього року	–	171,4	96,6	119,5	112,9	108,9	113,6	77,0
5	Частка капіталу в пасивах, %	11,6	12,9	13,1	14,6	14,7	15,0	15,0	11,2

Джерело: складено автором за даними Національного банку України [2].

кредитні інструменти, а також бюджетна політика. Про цей зв'язок неодноразово згадувала Т.І. Єфименко, зазначаючи, що «реформування фінансового сектору відбувається одночасно з перетворенням податкової системи та вжиттям заходів стабілізації державного бюджету» [14, с. 4].

Важлива роль відводиться інструментам грошово-кредитної політики (облікові процентні ставки, ставки ломбардного кредитування, операції на відкритому ринку тощо). Особливо актуальним на сьогодні є регулювання кількості та якості цінних паперів, які перебувають в обігу, а також застосовуються з метою застави. Не менш важливим може бути запровадження державних облігацій, виплати за якими індексуються на рівень інфляції, що дасть можливість мати дохід за такими облігаціями незалежно від наявності інфляційних процесів в країні. Крім цього, проведення державою монетарної політики дасть можливість контролювати обсяг грошей в обігу з метою встановлення цінової стабільності.

Особливе місце в регулюванні діяльності банків на фондовому ринку відводиться управлінню державними коштами (державний бюджет, позабюджетні фонди фінансових ресурсів тощо). З метою залучення внутрішніх ресурсів до державного бюджету необхідно більше уваги приділяти діяльності банків на ринку державних цінних паперів. Адже державні цінні папери, що характеризуються високою ліквідністю та низькою ризикованістю, виступають привабливим інструментом інвестування активів.

На активність діяльності банків на фондовому ринку негативно впливає низький рівень їхньої капіталізації, що приводить до подорожчання залучених ресурсів, що, своєю чергою, позначається на вартості активних операцій. При цьому знижується якість наданих послуг, підвищується ризик проведення операцій, на що треба звернути увагу при розробленні заходів щодо системного управління інвестиційною діяльністю банків.

Зазначимо, що капітал банків в Україні станом на 01.01.2015 становив 148,0 млрд. грн., що становило всього 77,0% його величини станом на 01.01.2014. Криза негативно вплинула на рівень капіталізації: за 2014 рік капітал банків зменшився на 44,3 млрд. грн. (з 192,3 млрд. грн. на початок року до 148,0 млрд. грн. на кінець року). Частка капіталу в пасивах балансу банків також не є стабільною і коливається в межах від 11,2% станом на 01.01.2015 до 15,0% станом на 01.01.2013 та 01.01.2014 (табл. 2).

Одним із найбільш дієвих заходів щодо поліпшення діяльності банків, у тому числі на фондовому ринку, є збільшення

їхнього капіталу. Позитивним є те, що метою впливу на капіталізацію банків Національний банк України встановлює для банків нормативи капіталу, а саме: норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1) та норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2). Посилилися вимоги до величини регулятивного капіталу банків, які отримують банківську ліцензію. Зокрема, законодавством врегульовано, що мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію після 11 липня 2014 року має становити 500 млн. грн., а банки, які отримали банківську ліцензію до зазначеної дати, повинні нарощувати свій регулятивний капітал за поданою в законодавстві шкалою до 500 млн. грн. до 1 липня 2024 року [15]. Це дасть можливість банкам вирішувати питання збільшення їхнього капіталу та удосконалення його структури, що своєю чергою приведе до поліпшення їхньої надійності та прибутковості.

Висновки

Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку має базуватися на системному підході, який передбачає врахування дії факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, взаємовідносин різних суб'єктів управління, визначення принципів і засад, дотримання яких приведе до поліпшення діяльності банків на ринку цінних паперів. При застосуванні системного підходу доцільно врахувати наступні принципи: цілі підсистем не вступають в конфлікт з основною ціллю системи, рух здійснюється від абстрактного до конкретного; забезпечується єдність аналізу і синтезу, логічного і історичного; виявляються всі зв'язки між елементами системи. Серед факторів впливу виділено саморегулювання та інституції громадянського суспільства. Методологічною базою реалізації системного підходу слугують інституціонально-регуляторні і економічні методи в їх різноманітності, взаємозв'язку та комбінації.

Подальші дослідження доцільно присвятити питанням збільшення та поліпшення структури капіталу банків, що дасть можливість залучати кошти фізичних і юридичних осіб та здійснювати інвестування реального сектору економіки України.

Список використаних джерел

- Інноваційні механізми стратегії фінансового управління [монографія] / редкол.: Т.І.Єфименко (голова) та ін. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. – 1302 с.
- Основні показники діяльності банків України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

3. Квасова О.П. Державне регулювання інвестиційної діяльності банків на основі тенденцій розвитку фондового ринку / О.П. Квасова // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – К.: НДЕІ, 2014. – Вип. 6(157). – С. 78–84.

4. Інвестиційна діяльність комерційних банків: [монографія] / д.е.н., проф. І.О. Лютий, к.е.н., доц. Р.В. Пікус, к.е.н., доц. Н.В. Приказюк, к.е.н., доц. К.І. Старовойт–Білович. – Івано–Франківськ: ПВНЗ «Галицька академія», 2010. – 388 с.

5. Стукало Н.В. Системний підхід до управління проблемними кредитами в банківській діяльності / Н.В. Стукало, О.С. Білай // Груші, фінанси і кредит. – 2012. – №11–12. – С. 55–58.

6. Квасова О.П. Особливості цінних паперів як інструменту інвестиційної діяльності банків / О.П. Квасова // Вісник КНУТД, 2014. – №3. – С. 57–63.

7. Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України» від 03.10.2005 №358 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua / laws / show / z1265–05.

8. Дорошенко І.В. Теоретико–методологічні основи концепції розвитку фінансових ринків в умовах глобальної кризи / І.В. Дорошенко // Фінанси України. – 2009. – №3. – С. 77–89.

9. Фінансова санація: теоретичні та прикладні проблеми: [монографія] / С.С. Гасанов, А.М. Штангрет, Я.В. Котляревський та ін. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. – 310 с.

10. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 №3480–IV. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua / laws / show / 3480–15.

11. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.96 №448/96–ВР. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: //www.liga.kiev.ua

12. Іваницька О.М. Державне регулювання фінансових ринків в Україні в посткризовий період / О.М. Іваницька // Фінанси України. – 2011. – №2. – С. 35–42.

13. Іваницька О.М. Державна політика розвитку фондового ринку в Україні: нові напрями / О.М. Іваницька // Фінанси України. – 2011. – №7. – С. 43–50.

14. Єфименко Т.І. Антикризове податкове регулювання фінансового сектору / Т.І. Єфименко // Фінанси України. – 2011. – №11. – С. 3–21.

15. Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 №368 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua / laws / show / z0841–01.

І.В. КОБЕРНИК,

аспірант, Національна академія управління

Концептуальні основи та напрями процесу управління інноваційним розвитком інтегрованих структур бізнесу в контексті становлення в Україні економіки знань

У статті викладено результати дослідження концептуальних основ, а також напрямів процесу управління інноваційним розвитком інтегрованих структур бізнесу, які базуються на аналізі та рефлексії циклів життєдіяльності інноваційних продуктів з використанням матриці Boston Consulting Group у контексті становлення в Україні економіки знань.

Ключові слова: управління, інноваційний розвиток, інтегровані структури бізнесу, Boston Consulting Group.

І.В. КОБЕРНИК,

аспірант, Национальная академия управления

Концептуальные основы и направления процесса управления инновационным развитием интегрированных структур бизнеса в контексте становления в Украине экономики знаний

В статье изложены результаты исследования концептуальных основ, а также направлений процесса управления инновационным развитием интегрированных структур бизнеса, основанных на анализе и рефлексии циклов жизнедеятельности инновационных продуктов с использованием матрицы Boston Consulting Group в контексте становления в Украине экономики знаний.

Ключевые слова: управление, инновационное развитие, интегрированные структуры бизнеса, Boston Consulting Group.

I.V. KOBERNYK,

postgraduate, National Academy of Management

The conceptual bases and directions for management process of innovative development into integrated business structures in the context of knowledge economy becoming in Ukraine

This article presents the results of research on the conceptual bases and directions of innovative development process in integrated business structures that are based on the analysis and reflection of innovation products life cycle using Boston Consulting Group matrix in the context of knowledge economy becoming in Ukraine.

Key terms: management, innovative development, integrated business structures, Boston Consulting Group.

Постановка проблеми. Наразі більшість вітчизняних інтегрованих структур бізнесу не є конкурентоспроможними на світовому ринку, а в основі їхнього виробництва лежать

старі та неефективні технології, внаслідок чого їхня продукція в основній масі – низькоякісна, генерує низьку додану вартість та нездатна задовольняти потреби споживачів у